

การยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว (การประกันตัว)

ในชั้นตรวจสอบการจับหรือผิดฟ้องระหว่างสอบสวน เมื่อผู้ต้องหาถูกจับ ตำรวจนำตัวผู้ต้องหา มาส่งตัวต่อศาล ผู้ขอประกันสามารถขอประกันตัวผู้ต้องหาต่อศาลได้

ชั้นพิจารณาของศาลชั้นต้น ผู้ขอประกันมีสิทธิขอประกันตัวต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น หากศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ขอประกันก็มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ ถ้าศาลอุทธรณ์สั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวยื่นตามศาลชั้นต้น คำสั่งศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุดแต่ไม่ตัดสิทธิที่จะยื่นคำร้องให้ปล่อยชั่วคราวใหม่ ต่อมาถ้าศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ลงโทษจำคุกจำเลย ผู้ขอประกันมีสิทธิขอประกันในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาได้ โดยยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ชำระคดีนั้น ในกรณีที่ศาลชั้นต้นเห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราว ศาลชั้นต้นก็จะส่งอนุญาต หรือหากศาลชั้นต้นเห็นเป็นอย่างอื่นก็จะส่งสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเพื่อสั่ง ในกรณีเช่นนี้ถ้าศาลอุทธรณ์ไม่อนุญาต ผู้ขอประกันมีสิทธิอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาได้

ผู้มีสิทธิยื่นขอประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย

1. ผู้ต้องหาหรือจำเลย มีสิทธิขอประกันตนเองได้
2. ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง เช่น ญาติพี่น้อง ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง เพื่อนฝูง ฯลฯ
3. นายประกันอาชีพ หมายถึง บุคคลซึ่งยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยคิดค่าตอบแทนจากการใช้หลักทรัพย์ของตน ซึ่งต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ เนื่องจากนายประกันอาชีพบางรายมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ใช้เอกสารปลอมหรือเรียกค่าตอบแทนสูงเกินสมควร

หลักทรัพย์ที่ใช้ในการขอปล่อยชั่วคราว ได้แก่

1. เงินสด
2. พันธบัตรรัฐบาล
3. สลากออมสิน สลาก ธ.ก.ส. พร้อมหนังสือรับรอง
4. สมุดเงินฝากประจำธนาคาร พร้อมหนังสือรับรองยอดเงินคงเหลือ และรับรองว่าธนาคารจะไม่ยอมให้ถอนเงินจนกว่าจะได้รับคำสั่งจากศาล
5. หนังสือค้ำประกันของธนาคาร
6. หนังสือรับรองจากส่วนราชการค้ำประกันตามระเบียบกระทรวงการคลัง
7. หนังสือรับรองกรมธรรม์ประกันภัยอิสรภาพ

๘. เอกสารสิทธิเกี่ยวกับที่ดิน ได้แก่ โฉนดที่ดิน, น.ส.๓, น.ส.๓ ก พร้อมหนังสือรับรองราคาประเมินที่ดินที่ออกให้ไม่เกิน ๖ เดือน ภาพถ่ายที่ดิน พร้อมแนบที่ตั้งที่ดินที่นำมายื่น

๙. ให้บุคคลเป็นประกัน (ใช้ตำแหน่งข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งนายความ) โดยต้องแสดงหนังสือรับรองตำแหน่งและเงินเดือน หรือรายได้ต่อเดือน ที่ออกให้ไม่เกิน ๑ เดือน

๑๐. ตัวแลกเงินที่ธนาคารเป็นผู้จ่ายและรับรองตลอดไปแล้ว

การประกันภัยอสรภาพ

การประกันภัยอสรภาพ เป็นการประกันภัยที่จัดทำขึ้นโดยมีแนวความคิดมาจากการที่ศาลยุติธรรมจะจัดระบบการประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยเพิ่มทางเลือกให้ประชาชนสามารถใช้หนังสือรับรองความรับผิดชอบของบริษัทประกันภัยเป็นหลักประกันมาวางต่อศาลได้ จึงได้ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในการร่วมกันจัดให้มีกรรมธรรม์ประกันภัยอสรภาพขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนที่ไม่มีหลักทรัพย์ประกันหรือมีไม่เพียงพอ

เมื่อประชาชนซื้อประกันภัยอสรภาพแล้ว บริษัทประกันภัยก็จะออกหนังสือรับรองให้เอาประกันภัยไว้ หากผู้เอาประกันภัยได้กระทำความผิดและตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างระยะเวลาประกันภัย ผู้เอาประกันภัย จะได้รับความสะดวกจากการที่สามารถใช้หนังสือรับรองนี้ยื่นต่อศาลเพื่อใช้ในการประกันตัวโดยไม่ต้องหาหลักประกันหรือหลักทรัพย์อื่นใดมาวางเป็นประกันซึ่งบริษัทประกันภัยจะคิดเบี้ยประกันภัยแบ่งตามชั้นศาลที่มีคำพิพากษาและฐานความผิด ซึ่งทางศาลได้ปิดประกาศไว้เพื่อให้ตรวจสอบ โดยมีอัตราเบี้ยประกันร้อยละ ๕ - ๒๐

เอกสารที่ใช้ในการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว (จะต้องนำต้นฉบับเอกสารมาให้ตรวจสอบด้วย)

๑. เอกสารของผู้ต้องหาหรือจำเลย

๑.๑ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรข้าราชการและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ต้องหาหรือจำเลย

๑. หนังสือเดินทาง พร้อมสำเนา ๒ ฉบับ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นชาวต่างชาติ

๒. เอกสารของผู้ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

๒. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรข้าราชการ

๒.๒. สำเนาทะเบียนบ้าน

๒.๓. เอกสารแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล

๓. เอกสารของคู่สมรสของผู้ประกัน (ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวมีหรือเคยมีคู่สมรส)

๓.๑. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรข้าราชการ

๓.๒. สำเนาทะเบียนบ้าน

๓.๓. เอกสารแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล

๓.๔. ใบสำคัญการสมรส

๓.๕. ใบหย่า ในกรณีที่หย่า

๓.๖. ใบมรณบัตรของคู่สมรส ในกรณีที่คู่สมรสตาย

๔. ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวเป็นนิติบุคคล

๔.๑. หนังสือรับรองนิติบุคคล ที่ออกให้ไม่เกิน ๑ เดือน

๔.๒. วัตถุประสงค์ ที่แสดงว่ามีอำนาจทำสัญญาประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล

๔.๓. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของกรรมการผู้มีอำนาจ

๔.๔. ตราประทับของนิติบุคคล

๔.๕. หนังสือมอบอำนาจ พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้รับมอบอำนาจ (ในกรณีมอบอำนาจ)

๕. เอกสารแสดงความเป็นญาติ

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวเป็นประกัน จะต้องแสดงเอกสารที่แสดงความเป็นญาติระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลย กับผู้ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว และบัญชีเครือญาติ

๖. การมอบอำนาจ

ในกรณีใช้หลักทรัพย์อย่างอื่นนอกจากการใช้ตำแหน่งมาเป็นหลักประกัน สามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นมากระทำการแทนได้ หนังสือมอบอำนาจจะต้องให้นายอำเภอหรือผู้ทำการแทน เป็นพยานถ้าทำในต่างประเทศที่มีกงสุลไทย ให้กงสุลไทยเป็นพยาน ถ้าเป็นเมืองที่ไม่มีกงสุลไทย ต้องให้โนตารีปับลิกหรือแมยิสเตอร์เป็นพยานและต้องมีใบสำคัญของรัฐบาลต่างประเทศแสดงว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีอำนาจกระทำได้

ขั้นตอนการประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย

๑. ขอแบบพิมพ์คำร้องขอประกันตัวได้จากเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของศาลหรือให้เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ช่วยเขียนคำร้องให้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

๒. ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยลงชื่อในคำร้องขอประกันตัว แต่หากผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ที่สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกฯ ไม่ต้องนำคำร้องไปให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยลงชื่อ

๓. ผู้ขอประกันยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวพร้อมหลักฐานต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

๔. เมื่อเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ได้ตรวจคำร้องและหลักฐานแล้วจะนำเสนอคำร้องต่อผู้พิพากษาเพื่อพิจารณาสั่งคำร้อง

๕. เมื่อเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ได้ตรวจคำร้องและหลักฐานเรียบร้อยแล้วจะลงบัญชีรับเรื่องไว้เป็นหลักฐาน แล้วนำเสนอคำร้องต่อผู้พิพากษาเพื่อพิจารณาสั่งคำร้อง เมื่อผู้พิพากษาสั่งคำร้องแล้วจะส่งคำร้องขอประกันตัวกลับคืนไปที่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

๖. เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จะแจ้งคำสั่งของศาลให้นายประกันทราบ หากศาลมีคำสั่งอนุญาตเจ้าหน้าที่จะเก็บหลักประกันและหรือรับเงินประกัน โดยเจ้าหน้าที่จะออกไปรับหลักฐานการขอประกันและไปรับเงินให้ จากนั้นหากผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ที่ศาลและยังไม่มีการออกหมายควบคุม จะนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยออกจากห้องควบคุมในศาลได้เลย แต่หากผู้ต้องหาหรือจำเลยอยู่ระหว่างถูกควบคุมตามหมายศาล เจ้าหน้าที่จะนำหมายปล่อยไปปล่อย ณ ที่ถูกควบคุม โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยจะถูกปล่อยตัวในวันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ประกันตัว แต่หากศาลไม่อนุญาตให้ประกัน ผู้ขอประกันขอรับหลักทรัพย์ที่ยื่นไว้คืนได้จากเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

ทั้งนี้ การขอประกันในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา ใช้หลักเกณฑ์เช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว แต่ศาลอาจใช้ดุลยพินิจเพิ่มหลักประกันจากของศาลชั้นต้นได้

การขอถอนประกัน

นายประกันอาจยื่นคำขอถอนประกันได้เสมอโดยไม่ต้องส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาลพร้อมคำขอ เมื่อศาลอนุญาต ความรับผิดชอบตามสัญญาประกันของนายประกันเป็นอันสิ้นสุดลง

การขอรับหลักทรัพย์หรือเงินสดคืนจากศาล

เมื่อคดีถึงที่สุด หรือศาลอนุญาตให้ถอนประกัน หรือสัญญาประกันสิ้นสุดลงด้วยเหตุอื่น ความรับผิดชอบตามสัญญาประกันสิ้นสุดลงนายประกันสามารถขอหลักประกันคืนได้ทันทีโดยยื่นคำร้องขอต่อศาล และแนบหลักฐานคือใบรับหลักฐานหรือใบรับเงิน ที่ศาลออกให้เมื่อครั้งที่ยื่นขอปล่อยชั่วคราว หากใบรับหลักฐานหรือใบรับเงินสูญหาย ต้องแจ้งความต่อเจ้าพนักงานตำรวจและนำใบรับแจ้งความมาแสดงต่อศาล โดยปกติแล้วนายประกันต้องยื่นคำร้องด้วยตนเอง หากไม่สามารถมารับได้ด้วยตนเองสามารถมอบฉันทะให้ผู้อื่นมารับหลักทรัพย์หรือเงินสดแทนได้ โดยสามารถขอรับใบมอบฉันทะได้ที่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของศาล

ศาลมีหลักเกณฑ์อย่างไรในการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

การวินิจฉัยสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ศาลจะพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ ดังนี้

๑. ความหนักเบาแห่งข้อหา
๒. พยานหลักฐานที่นำสืบมาแล้ว มีเพียงใด
๓. พฤติการณ์ต่างๆแห่งคดีเป็นอย่างไร
๔. ความน่าเชื่อถือของผู้ร้องขอประกันและหลักประกันมีเพียงใด
๕. ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่
๖. ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่เกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีหรือไม่ เพียงใด
๗. ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องขังตามหมายศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือโจทก์แล้วแต่กรณี ศาลพึงรับประกอบการวินิจฉัยได้

หน้าที่ของผู้ประกัน

๑. ให้ชื่อและที่อยู่ตามจริงต่อศาล ซึ่งต้องเป็นที่อยู่ปัจจุบันและสามารถติดต่อได้ทันที หากมีการย้ายที่อยู่ต้องแจ้งให้ศาลทราบโดยเร็ว
๒. เมื่อศาลอนุญาตให้ประกัน ต้องเซ็นสัญญาประกันไว้เป็นหลักฐาน และต้องเซ็นทราบกำหนดวันเวลา ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมายังศาลด้วย
๓. ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาลในชั้นฝากขัง ผู้ประกันต้องนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ตนประกันให้มาศาลในวันที่ครบกำหนดการฝากขังแต่ละครั้งในชั้นพิจารณาของศาล เมื่อศาลนัดให้จำเลยไปศาลในวันใดไม่ว่าจะเป็นการนัดสืบพยาน นัดฟังคำพิพากษา นัดไปสอบถามหรือนัดเพื่อการอื่นใด ผู้ประกันต้องนำจำเลยไปส่งศาลทุกครั้ง แต่หากผู้ประกันผิดนัด ไม่สามารถนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาศาลได้ ศาลอาจถอนประกันและปรับผู้ประกันตามสัญญาทันที ดังนั้น ผู้ประกันจึงต้องคอยติดตามอยู่เสมอว่าผู้ต้องหา หรือจำเลยอยู่ที่ใดในระหว่างการประกันตัว

กรณีศาลมีคำสั่งปรับผู้ประกัน

หากเมื่อใดที่ศาลสั่งปรับผู้ประกันตามสัญญาประกัน ผู้ประกันต้องนำเงินค่าปรับตามคำสั่งศาลมาชำระต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อาจขอผ่อนชำระได้โดยต้องยื่นคำร้องขอต่อศาล ถ้าผู้ประกันไม่นำเงินค่าปรับมาชำระให้ครบถ้วนภายในเวลาที่กำหนด ศาลอาจสั่งให้ยึดเงินหรือนำทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกัน ออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระค่าปรับต่อไปและถ้าได้เงินไม่พอชำระค่าปรับ ศาลอาจยึดทรัพย์สินอื่นของผู้ประกันออกขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าปรับจนครบถ้วนได้

ทั้งนี้ ผู้ประกันที่ศาลสั่งปรับตามสัญญาประกัน มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งศาลหรือของดหรือลดหรือผ่อนชำระค่าปรับต่อศาลได้เมื่อนำตัวจำเลยมาส่งศาล (การพิจารณาค่าปรับให้หรือไม่เพียงใดเป็นดุลพินิจของศาลชั้นต้น แต่ผู้ประกันก็มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนี้ได้)

ระวัง ผู้แอบอ้างว่าสามารถช่วยเหลือในการขอปล่อยชั่วคราว

เนื่องจากมีบุคคลที่คอยฉวยโอกาส เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากความทุกข์ยากเดือดร้อนของท่าน ด้วยการเข้ามาตีสนิทและแอบอ้างว่า สามารถติดต่อวิงวอนให้ชนะคดี หรือช่วยให้ได้รับการประกันตัว โดยเรียกร้อยเอาทรัพย์สินเงินทองเป็นการตอบแทนแสดงว่า “ท่านกำลังถูกหลอกหลวง” ดังนั้น หากท่านพบกับเหตุการณ์เช่นนี้ หรือพบบุคคลน่าสงสัย กรุณาแจ้งผู้อำนวยการประจำศาลหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาล เพื่อที่ศาลจะได้ดำเนินการเอาผิดกับกลุ่มบุคคลดังกล่าวได้โดยเร็ว